

В статье рассматриваются национальные идеи, общественно-политическая и научная деятельность Николая Шлемкевича. Проанализированы его научные работы, идеологию “творческого национализма” и вклад в развитие украинской государственности. Автор освещает его деятельность в ФНЕ и печатных органах “Победа”, “Украинские вести”, “Родина”, “Наше слово”. Обращено внимание на конкретные политические события в Западной Украине 30–40-х гг.

Ключевые слова: “творческий национализм”, М.Шлемкевич, Фронт национального единства, идеология, государственность, общественно-политическая деятельность.

The article highlights the national idea, socio-political and scientific activity of M.Shlemkevych. His work's, the ideology of “creative nationalism” and contribute to the development of Ukrainian statehood are analysed. The author describes his work in FNE and print organs “Peremoga”, “Ukrainian news”, “Batkivshchyna”, “Nashe slovo”. Attention is paid to specific political events in Western Ukraine 30's and 40's of the twentieth century.

Keywords: “creative nationalism”, M.Shlemkevych, the Front of National Unity, ideology, state, public and political activity.

УДК 94(477); 321.02

Валерій ОСТРОВСЬКИЙ

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ ЧИН ЗІНОВІЯ КРАСІВСЬКОГО

Стаття розглядає основні вияви суспільно-політичної діяльності представника українського націоналістичного руху: повстанця, дисидента, правозахисника, поборника легалізації Української греко-католицької церкви, політв'язня, політика, літератора Зіновія Красівського (1929–1991). Уперше узагальнені різновидові історичні джерела: архівні матеріали, свідчення очевидців, напрацювання науковців – реконструюють факти участі й окреслюють роль З.Красівського в історії українського націоналістичного чину.

Ключові слова: Зіновій Красівський, український націоналізм, українська націоналістична ідеологія, націоналістичний чин, Організація українських націоналістів, український національно-визвольний рух.

Українська націоналістична ідеологія зародилася наприкінці ХІХ ст. Її теоретичну основу склали праці М.Міхновського, а згодом Д.Донцова, який висунув й обґрунтував доктрину націоналістичного чину*. Після поразки Української національно-демократичної революції 1917–1921 рр. прихильники дієвого націоналізму сформували свої організаційні структури: УВО, СУНМ, ГУНМ. У 1929 р. праві націоналістичні партії об'єдналися постала найпотужніша політична сила – Організація українських націоналістів (ОУН). Після вбивства її засновника Є.Коновальця партія розкололася. Наймасовішим і найавторитетнішим серед українців виявився відламок ОУН(р)/ОУН(б), очолюваний С.Бандерою. У період Другої світової війни, виступаючи за відновлення незалежності України, “бандерівці” опинилися в епіцентрі воєнного протистояння антагоністичних сил Німеччини та СРСР. Зазнавши поразки в повоєнній національно-визвольній боротьбі, більша частина членів ОУН(б) та їхні симпатки емігрували й продовжили практичну реалізацію своїх ідеологічних переконань за межами батьківщини. Натомість на території УРСР залишилися поодинокі продовжувачі українського націоналістичного чину, які розгорнули активну протидію радянському тоталітарному режимові. Серед них – уродженець Прикарпаття Зіновій Красівський.

Зіновій Михайлович Красівський (12.11.1929, с. Витвиця Долинського району Івано-Франківської області – 20.09.1991, м. Моршин Львівської області) – український політичний,

* Чин – заст. діяльність, дія, праця [Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і головред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : Перун, 2001. – С. 1601].

громадський та літературний діяч¹. Він – активіст ОУН, учасник борні Української повстанської армії (УПА) другої половини 1940-х рр., співзасновник Українського Національного Фронту (УНФ), активіст Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод (УГГ), співзасновник Української Гельсінської спілки (УГС) та Всеукраїнського політичного об'єднання “Державна самостійність України” (ДСУ), очільник Крайового Проводу ОУН в Україні, поборник легалізації Української греко-католицької церкви (УГКЦ)². Окрім того, З.Красівський – автор прозових і поетичних творів, серед яких історичний роман “Байда”, збірки поезій “Месник”, “Невольницькі плачі”, поема “Тріумф сатани”³, пам’яток епістолярного жанру та публіцистики; документів суспільно-політичного спрямування. Упродовж усього життя сповідував ідеологію українського чинного націоналізму.

Українські радянські, а пізніше й історики періоду незалежності не досліджували життєдіяльність З.Красівського. Тому сьогодні (за винятком окремих публікацій⁴) відсутні наукові праці, де містилися б об’єктивні характеристики націоналістичної діяльності цієї непересічної особистості. Біографією З.Красівського займалися історики М.Панчук, Ю.Зайцев, М.Дубас, Я.Дашкевич⁵. Але їх розвідки стосуються лише тих епізодів, що пов’язані з історією УНФ. Окремі факти із життя З.Красівського розкривали дослідники українського опозиційного руху В.Баран⁶, Ю.Данилюк, О.Бажан⁷, Г.Касьянов⁸, А.Русначенко⁹. У 2010 р. захищена дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук М.В.Якібчук “Творчість Зеновія Красівського та Ярослава Лесіва: дискурс національної ідентичності”¹⁰. Однак ця робота в силу галузевої спрямованості розглядає літературний аспект публіцистики З.Красівського.

Український націоналістичний світогляд З.Красівського формувався з дитячих років. Його становленню сприяли як внутрішні, так і зовнішні чинники. Серед перших – “походження і родинне оточення”, а серед других – “історичні умови освіти і самоосвіти, виховання і самовиховання, розвитку і саморозвитку”¹¹. Селянська родина Красівських належала до дрібної шляхти, але відрізнялася від інших родин лише тим, що отримала нобілітацію, тобто її представники вважались особисто вільними¹². Прародичі Зіновія з покоління в покоління берегли й відроджували українські традиції, мову, духовність і культуру. Вони брали участь у подіях “весни народів”¹³. Діда Павла неодноразово обирали війтом Витвиці, він активно розбудовував сільське життя в українському дусі. Батько Михайло воював у лавах австрійської армії під час Першої світової війни (можливо, в Українській Галицькій армії в період Західно-Української Народної Республіки), а в міжвоєнний період виконував обов’язки громадського писаря, а також – голови читальні “Просвіти”¹⁴. Тому культурні й духовні традиції родини Красівських: “безліч казок, переказів про опришків”, “врочисті Богослужіння”¹⁵ – найяскравіші враження дитинства З.Красівського. У підлітковому віці хлопцеві запам’ятались особливості розгортання українсько-польських взаємин доби міжвоєння: “пацифікація”, читальня “Просвіти”, “полум’яний патріотизм старших <...> хлопців-односельчан”¹⁶. Як зазначив сучасний публіцист Д.Юсип, З.Красівський виростав “у релігійному середовищі, в атмосфері звичного сільського життя і побуту, велич якого коренилася на теологічному ґрунті, на християнській вірі у Божу силу”¹⁷. Сам же Зіновій свідчив: “...Ще з дитинства мене виховували як дома, так і в школі в націоналістичному дусі”¹⁸. У підсумку, надбання попередніх поколінь, події українського національного відродження ХІХ ст., державотворчих змагань українців Прикарпаття першої половини ХХ ст. справили вирішальний вплив на інтелектуальний та духовний розвиток дитячої й підліткової особистості З.Красівського.

Юнацькі світоглядні орієнтири Зіновія Красівського базувалися на ідеологічних постулатах революційного крила Організації українських націоналістів. Концептуальні рішення ІІІ Позачергового Великого Збору ОУН(б) від 25 серпня 1943 р. декларували основну політичну мету організації – здобуття Української Самостійної Соборної Держави¹⁹. Ця мета лягла в основу програмових засад УПА²⁰, у лавах якої з кінця 1944 р. розпочався шлях антирадянської боротьби братів З.Красівського. Першим в УПА пішов найстарший, Євстахій, який пізніше загинув у бою із солдатами Червоної армії²¹. Обов’язки повстанського зв’язкового виконував Ярослав Красівський, якого затримали радянські війська й засудили до двадцяти років перебування у виправно-трудових таборах (ВТТ)²². До повстанських месників примкнув Мирослав Красівський. Його також затримали, але він unikнув покарання, “легалізувався” і навіть працю-

вав учителем²³. Наслідуючи їх приклад, З.Красівський “з юнацьких років... належав до Організації українських націоналістів, не лише поділяв, але й активно пропагував ідеологію українського національного визволення”²⁴, а тому посилено долучився до збройного опору радянській системі²⁵. Документи не фіксують бойових дій З.Красівського у лавах УПА, але ідеологія ОУН і прагнення до чину стали домінуючими в його подальших суспільно-політичних виявах. Здобуття незалежності України – найважливіша мета майбутньої місії Зіновія Красівського.

Участь в УПА зумовила трагічність подальшої долі З.Красівського. Уривчасті роки шкільного навчання, поранення, спроби депортацій, утечі, арешти, тюрми, карання в Каргопольазі Архангельської області Російської РФСР, заслання в місто Караганда Казахської РСР, праця на лісопвалах, у шахті, інвалідність, перервані студії у Львівському державному університеті імені Івана Франка²⁶ не зломали його характер, не спотворили націоналістичних переконань. Навпаки, як згодом свідчив З.Красівський, “...антирадянські націоналістичні тенденції в моїх поглядах вкорінилися ще більше”²⁷. Продовжене навчання на філологічному факультеті Львівського університету, навіть попри його прорадянське спрямування, поглибило прагнення до продовження активної протидії радянській тоталітарній системі. Оскільки така протидія не могла виявлятися збройними методами, залишалося застосовувати можливості інтелекту. Тим паче, що для цього існували необхідні підстави. Опубліковані документи, твори публіцистики, літератури, листи Зіновія Красівського демонструють його глибокі знання з античної й слов’янської міфології, всесвітньої й української історії, зарубіжної й української літератури, філософії, теології, політології, економіки, інших наук чи сфер людського буття²⁸. З.Красівський захоплювався фотографією, попри володіння польською й російською, вивчав англійську та німецьку мови²⁹, “мав неабияке замилювання до малярства, графіки <...> сам різбив по дереву”³⁰. Таким чином, отримані у дитячі та юнацькі роки знання й життєвий досвід, сформовані на ідеології українського націоналізму світобачення визначали зміст усієї подальшої діяльності З.Красівського.

У жовтні 1964 р. Зіновій Красівський долучився до співзаснування підпільної антирадянської організації – УНФ. В історії Фронту виокремлюють три етапи: початковий (підготовчий), діяльнісний і завершальний, у кожному з них роль З.Красівського визначальна. На “початковому <...> З.Красівський підтримав ініціативу, стратегічні плани Д.Квецка (свого земляка. – В.О.) щодо створення націоналістичної підпільної організації. Він розробив її основний засадничий документ – “Тактику Українського Національного Фронту”, написав збірку віршів “Месник”, а також реалізував практичні вчинки щодо започаткування самвидавної справи УНФ. <...> Виступав співочільником двоособового Центрального Проводу УНФ, був автором окремих публікацій його друкованого органу – “Волі і Батьківщини”, координував дії Львівських груп загальної підпільної структури, здійснював зв’язок між її Львівською й Івано-Франківською гілками, проводив технічно-видавничу роботу та її забезпечення, а також виконував агітаційно-пропагандистські обов’язки й намагався вирішувати фінансові справи УНФ. На завершальному <...> етапі З.Красівський кваліфікувався як один із основних звинувачених, достойно представляв інтереси УНФ у ході слідства та судових процесів...”³¹. Тому, з огляду на зазначене, він, фактично, визначав ідеологічні домінанти УНФ й організовував та здійснював їх практичне втілення.

УНФ – найчисельніше та найактивніше антирадянське утворення, що діяло в УРСР упродовж 1964–1967 рр. Його методи спротиву, структура й ідеологія базувалися на концепціях ОУН(б)³². Саме націоналістичні бачення З.Красівського стали засадничими для УНФ. Зокрема, у “Тактиці...” і статтях “Хто вони?”, “Колонізатори і їх політика” Зіновій Красівський обґрунтував свої погляди на окремі проблеми українського державотворення: описував етапи історичного розвитку України в контексті розгортання національно-визвольної боротьби; розвінчував колоніальний статус УРСР у складі Радянського Союзу – правонаступника Російської імперії новітнього періоду; характеризував кризу радянського суспільно-політичного, соціально-економічного, духовного життя періоду хрущовської “відлиги”³³. Вирішити протиріччя між імперським СРСР і колоніальною УРСР, на думку З.Красівського, можливо лише за умови визволення “України з-під чужоземної кормиги і створенні самостійної держави”³⁴, адже “пора нам заманіфестувати перед світом свою волю, своє незламне бажання жити вільним життям у

своїй самостійній суверенній державі”³⁵. Навіть на допитах у справі УНФ він зізнавався: “Конкретною метою «Українського національного фронту» ставилося створення «Української самостійної держави»”³⁶.

Зіновій Красівський усвідомлював, що шлях до здобуття незалежності видається нелегким. Насамперед, передбачалося піднімати національну свідомість українців методами підпільної пропаганди: “Пробуджувати приспані настрої часів визвольних змагань, нагадувати старим і вчити молодих”³⁷, “обов’язково звернути пильну увагу на молодь”³⁸. У подальшому не відкидалися перспективи збройної боротьби: “Треба старатися, щоб кожний підпільник на своїй території зміг у вирішальну хвилину підняти до дій своє середовище”³⁹. Більше того, підпільником УНФ “міг бути тільки той, хто, зваживши всі за і проти, складе присягу і буде боротися за нашу справу до перемоги або до загибелі!”⁴⁰ Отож стратегічні теорії й тактичні практики УНФ, розроблені З.Красівським, по суті, повертали присутність ОУН(б) в УРСР після поразки національно-визвольних змагань повоєнного часу й демонстрували незнищенність ідеї здобуття державної незалежності України мирними, а за потреби – і революційними способами.

Історія УНФ завершилася 27 листопада 1967 р. У той день в Івано-Франківську відбулося виїзне засідання Верховного Суду УРСР. Ураховавши “визнання вини і розкаяння”, суд засудив і визначив міру покарання: “... Красівському Зіновію Михайловичу 12 (дванадцять) років позбавлення волі, з відбуттям перших 5 (п’ять) років у тюрмі, а решти 7 (сім) років у виправно-трудовій колонії суворого режиму, з конфіскацією всього особистого йому майна, з засланням на 5 (п’ять) років. <...> Зарахувати в строк відбуття <...> міри покарання <...> попереднє утримання під вартою <...> з 24 березня 1967 року”⁴¹. Це виявився другий за суворістю вирок у справі УНФ.

Зіновій Красівський відбував покарання в сумнозвісному Владимирському централі. Незважаючи на жорсткі тюремні умови, він не припиняв активних дій. Постійно займався самоосвітою та саморозвитком, координував і налагоджував міжособистісні взаємини опозиціонерів різних національностей, долучався до резонансних антирадянських акцій⁴². У централі З.Красівський написав збірку віршів “Невольницькі плачі”. З великими труднощами вона потрапила до читача⁴³ й назавжди увійшла в антологію української націоналістичної літератури.

Поезії “Невольницьких плачів” повною мірою виявляють життєву філософію З.Красівського, засвідчують його ставлення до української минувшини та дійсності. У більшості віршів (особливо “Молитва”, “Неопалима купина”, “Месія”)⁴⁴ переважає ідея визволення України. Чимало творів розкривають козацьку тематику, зокрема долі героїчних особистостей (“Байда”, “Маруся Богуславка”, “Наливайко”, “Сірко”, “Мазепа”, “Тонта”, “Сава Чалий”, “Кальнишевський”)⁴⁵. В інших поетичних рядках (“Камо грядеші?”, “Промінь”, “Спадок”, “Облава”, “Діброва”, “Повстанець упав”, “Сум”, “Думи”, “Прокляття”, “Глас вопіючий”, “Бандера”, “Макух”)⁴⁶ описуються події новітньої історії підрадянської України: підневільний статус УРСР у складі Радянського Союзу, визвольні змагання ОУН і УПА, героїка протистояння сталінському тоталітаризму в середині ХХ ст. Як зазначила М.Якібчук, “... основним ворогом і загрозою для української душі Зеновій Красівський вважав російську свідомість, модифіковану в тоталітарну радянську систему, рішуче критикував <...> тип українця-малороса, жертви й водночас пасивного виконавця імперської волі”⁴⁷. Не дивно, що римовані слова непохитного ратника боляче реагують на вияви зради своїх переконань представниками української інтелігенції, діячами опозиційного руху (“Монолог”, “Притча”, “Борзописцям”, “Юда”, “Іванові Драчові”, “Дмитрові Павличкові”)⁴⁸. Загалом критики відзначали надзвичайну енергетичну спрямованість “Невольницьких плачів”. “Плачі” З.Красівського – це, насправді, не сльози смирення, це – заклик до борні. Свого часу А.Сопільник, коштом якого у 1996 р. вийшло чергове перевидання “Невольницьких плачів”, надзвичайно влучно висловився про поезію З.Красівського: “Кожна літера його вірша – січовий стрілець, кожний рядок – шеренга незламних патріотів, а кожен вірш – загін месників, визволителів України”⁴⁹. Саме через збірку “Невольницькі плачі” та поему “Тріумф сатани” 5 січня 1972 р. проти владимирського в’язня відкрили чергову карну справу № 33 за ст. 70 ч. 2 КК РРФСР⁵⁰. За наслідками її провадження до Зіновія Красівського застосували методи радянської психіатрії.

Нові терміни покарання З.Красівському довелося відбувати в закладах для психічно хворих. З 1972 р. – у спецпсихлікарні міста Смоленськ Російської РФСР, з 1976 р. – у психлікарні загального типу міста Львів, а з 1977 р. – у психлікарні загального типу села Бережниця Стрийського району Львівської області⁵¹. Тим часом долею невільника заопікувалися радянські опозиціонери та закордонна громадськість. Здійснені ними акції ввели ім'я З.Красівського в коло “в'язнів сумління”, певним чином пом'якшили його становище⁵². 17 липня 1978 р. Зіновій вийшов на волю⁵³ й невдовзі продовжив націоналістичну діяльність.

1979 року Зіновій Красівський долучився до УГГ. Мотивуючи свій вступ до лав групи, він зазначав: “Існування Української Громадської Групи Сприяння Виконанню Гельсінських угод вважаю великою необхідністю <...>. Вважаю цей громадсько-політичний напрям правильним і вірю, що під його прапором, під його гаслами та в його рядах ми найоптимальніше зможемо реалізувати себе і наблизитися до інших ідеалів <...>. Сьогодні я менше як коли-небудь плекаю ілюзії щодо нашої перемоги чи подолання блудности наших темних сил. Не вірю, що ми здолаємо нашого Молоха, не вірю, що він не проковтне нас. Вірю в інше – в радість боротьби, в смисл поразки і йду з розпогодженим чолом”⁵⁴. Звичайно, УГГ не сповідувала націоналістичної ідеології, її толерантність не співвідносилася з радикальними поглядами З.Красівського. Але він уже не міг жити без спротиву системі: “Найгірше – пасивність, збайдужіння до патріотичного обов'язку, колаборація”⁵⁵. Основну свою роль в УГГ убачав у домаганні легалізації УГКЦ: “Я особливо зажурений станом Греко-Католицької Церкви на Україні. Цю справу я не полишу на самотік, я займуся нею зокрема і покажу цілому світові, що заборона її не тільки антиконституційна і антигуманна, а – злочинна”⁵⁶. Таким чином, З.Красівський став учасником правозахисного руху, але й тут окреслив свій пріоритет, що не суперечив переконанням націоналіста.

Участь Зіновія Красівського в УГГ не залишилася непоміченою радянськими органами держбезпеки. 12 березня 1980 р. його було арештовано й відправлено досиджувати термін покарання за вироком у справі УНФ у колонії суворого режиму ВС-389/36, що розташовувалася в селі Кучино Чусовського району Пермської області Російської РФСР. 17 листопада 1980 р. З.Красівського етапували в селище Луговської Ханті-Мансійського району Тюменської області Російської РФСР⁵⁷. Повернувшись із заслання в листопаді 1985 р., він знову долучився до антирадянського опору.

“Перебудовний” період створив нові умови для розгортання українського національно-визвольного руху. У серпні 1987 р. В.Чорновіл відновив випуск славнозвісного “Українського вісника”. Зіновій Красівський заходився допомагати друкувати й розповсюджувати журнал поміж однодумців та зацікавлених⁵⁸. Окрім того, намагався налагодити контакти із закордонними представниками ОУН(б)⁵⁹ і виступав за обстоювання прав політичних в'язнів, які поверталися з тюрем, ВТТ чи заслань. Коли в січні 1988 р. українські політв'язні зніщували утворення Комітету захисту політв'язнів⁶⁰, то в числі його семи активістів значився З.Красівський⁶¹. Комітет домагався “ліквідування таборів, тюрем, спецпсихлікарень, репресивного апарату; вилучення із кримінальних кодексів республік статей, що стосувались антирадянської агітації, пропаганди й наклепництва; налагодження тісного співробітництва національно-демократичних рухів у різних регіонах країни”⁶² (тут і далі – переклад з російської. – В.О.). Власне, саме в кінці 1987 р. – на початку 1988 р. планувалися та реалізовувалися підготовчі заходи щодо надання стихійним “національно-демократичним рухам” організаційних форм. Зрозуміло, що З.Красівський став завзятим учасником тієї підготовчої роботи.

У грудні 1987 р. колишні правозахисники оголосили про відновлення УГГ, котру згодом планували перетворити в першу легальну українську політичну партію – УГС. Ініціаторами її заснування стали В.Чорновіл, М.Горинь, Л.Лук'яненко і З.Красівський⁶³. Перед започаткуванням УГС, у березні 1988 р., співзасновники розробили й передали за кордон “Звернення до українців та світової громадськості”, у якому заявили про регенерацію правозахисного руху в УРСР і просили підтримки в подальшій діяльності⁶⁴. Улітку того ж року В.Чорновіл, брат Михайло й Богдан Горині та З.Красівський написали й ухвалили “Декларацію принципів УГС”⁶⁵, що проголошувала “здійснення незалежного економічного, соціального та культурного розвитку”⁶⁶ УРСР і “відродження української державності”⁶⁷. Тоді ж було сформовано керівні

органи УГС: Виконавчий Комітет (ВК) і Всеукраїнську Координаційну Раду (ВКР)⁶⁸, до складів яких увійшов З.Красівський із функціями одного з трьох секретарів Спілки⁶⁹. Друкованим органом утверджено часопис “Український вісник”⁷⁰. 7 липня 1988 р. під час мітингу у Львові В.Чорновіл оприлюднив “Декларацію...” й оголосив про утворення УГС⁷¹. Через місяць у місті Чернігів відбулася зустріч В.Чорновола, М.Гориня, З.Красівського з Л.Лук’яненком (голова УГС), де обговорювалися дії щодо розгортання регіональних структур⁷². На виконання чернігівських ухвал В.Чорновіл, брати Михайло й Богдан Горині, З.Красівський “їздили по областях до груп активістів у пошуках активних і сміливих людей для залучення до лав УГС”⁷³. Зокрема, З.Красівський займався налагодженням мережі в Тернопільській (філія УГС за його участі створена 14 січня 1989 р.⁷⁴) та Івано-Франківській (філія УГС за його ж співініціативи утворена 2 березня 1989 р.⁷⁵) областях. Невдовзі структури УГС охопили майже всю територію України.

Стратегічні засади УГС виявлялися в “Декларації принципів УГС” і “Статутних принципах УГС”. За даними таємних довідок КГБ керівники УГС “пропагували ідеї українського... націоналізму, закликали до відокремлення республіки «в самостійний господарський механізм», проведення «всеохопної українізації», звільнення осіб, які брали участь в бандерівському підпіллі”⁷⁶. Передбачалося “залучення до активної національної роботи духовенства”, “вимагання державного статусу для української мови”⁷⁷. Однак поміж керівників УГС сформувалися декілька ідеологічно протиборчих таборів. З.Красівський, сповідуючи націоналістичні переконання, обстоював праворадикальне спрямування організації. Можливо, за його впливу очільники УГС під прикриттям вивіски “планували розгорнути санкціоновану всеохопну практику націоналістичного характеру”⁷⁸. Проте, насправді, серед більшості спілчан переважали помірковані погляди й пасивність, зокрема щодо вирішення українського національного питання. Це спонукало З.Красівського вийти зі складу ВК і ВКР УГС, що відбулося десь у січні 1989 р.⁷⁹.

Покинувши УГС, Зіновій Красівський не припинив участі в організованих нею заходах чи ініціативах. Він і надалі вибудовував мережу Спілки, влаштовував зустрічі з однодумцями, виступав на мітингах та зустрічах із громадами чи колективами. Скажімо, 19 листопада 1989 р. виголосив промову під час перепоховання О.Тихого, Ю.Литвина та В.Стуса на Байковому кладовищі в місті Київ⁸⁰. Окрім того, розгорнув індивідуальну політичну діяльність.

1990 року, після довгих років переслідувань і заборон, Зіновій Красівський розпочав утілення своїх націоналістичних переконань у легальну дійсність. Так, “в січні 1990 р. <...> поїхав до Мюнхена, де зустрівся з майже усіма членами Проводу ОУН(б), і його обрали на посаду Крайового Провідника Організації в Україні”⁸¹. (І хоча родич З.Красівського М.Мелень указує інший час обрання – 1991 р.⁸², правдоподібношою видається дата, означена М.Зеленчуком. – В.О.) Повернувшись в Україну, З.Красівський узявся за відновлення оунівських структур, доклався до втілення задуму щодо зорганізування спочатку Братства вояків УПА Карпатського краю, а згодом – Всеукраїнського братства вояків УПА⁸³. Водночас виступив натхненником утворення нової політичної сили правого спрямування.

8 квітня 1990 р. у Львові за активної участі З.Красівського відбувся установчий збір Всеукраїнського політичного об’єднання “Державна самостійність України” (ДСУ)⁸⁴. На зборі Зіновій Михайлович виголосив пророчі слова: “Ми повинні намітити велику ідею, ту, з якою йшли наші брати й батьки вмирати. Ми повинні утвердити ту ідею. <...> Але доки ми не усвідомимо собі, що всі питання ми можемо вирішити тільки в Українській Самостійній Соборній Державі й доки та ідея не буде нами рухати – ми завжди кудись сповземо”⁸⁵. Головою Проводу ДСУ вибрали І.Кандибу⁸⁶, а З.Красівський долучився до розбудови партійних відтінків і налагодження видавничої справи. 22 лютого 1991 р. у місті Стрий Львівської області створено осередок ДСУ. Його керівником обрали З.Красівського⁸⁷, який одразу ж зініціював видання друкованого органу осередку – газети “Заграва”. Її перший номер побачив світ 20 квітня 1991 р.⁸⁸. Через деякий час З.Красівський заснував друкований орган ДСУ – політичний журнал “Українські проблеми”, перше число якого з’явилося, очевидно, у травні 1991 р.⁸⁹. А в червні журнал доповнився спеціальним часописом «Український політичний дайджест. Огляд преси. Додаток до журналу “Українські проблеми”»⁹⁰. Узагалі, ДСУ – це

єдина, окрім ОУН(б), політична партія, до якої належав Зіновій Красівський. Зрештою, це й не дивно, адже ДСУ, як і ОУН(б), сповідувала ідеологію чинного націоналізму.

Основна мета ДСУ передбачала “становлення Української Самостійної Соборної Держави”. Співзасновники об’єднання оголосили себе продовжувачами справи М.Міхновського, Д.Донцова, Є.Коновальця, С.Бандери, Р.Шухевича, Я.Стецька⁹¹. Сам же З.Красівський розглядав ДСУ як перехідну політсилу до відтворення колишньої ОУН в Україні.

За рік до проголошення незалежності України Зіновій Красівський розгорнув небачену за масштабами політичну й громадську активність, якою охопив передовсім територію Галичини, а конкретніше – Стрийщину, оскільки проживав у місті Моршин. Навіть побіжна хронологія діявців З.Красівського упродовж 1990 – першої половини 1991 рр. надзвичайно насичена: 4 квітня 1990 р. – перебування на другому Великому надзвичайному зборі Української національної партії (УНП), м. Львів⁹²; 12 серпня 1990 р. – виголошення промови під час панакхиди на могилі воїнів УПА, с. Станків, Стрийський р-н, Львівська обл.⁹³; 6 жовтня 1990 р. – скликання першого збору воїнів УПА, м. Івано-Франківськ⁹⁴; 14 жовтня 1990 р. – виголошення промови під час відкриття музею С.Бандери, с. Воля-Задеревацька, Стрийський р-н, Львівська обл.⁹⁵; 25 листопада 1990 р. – виголошення промови під час висвячення могили воїнів УПА, с. Конюхів, Стрийський р-н, Львівська обл.⁹⁶; 25 листопада 1990 р. – відзначення дати народження, представлення своєї творчості, с. Витвиця, Долинський р-н, Івано-Франківська обл.⁹⁷; 9 квітня 1991 р. – виголошення промови під час мітингу-реквієму на могилі С.Охримовича, с. Завадів, Стрийський р-н, Львівська обл.⁹⁸; 21 квітня 1991 р. – перебування на першому (установчому) з’їзді Спільки українських політичних в’язнів, м. Львів⁹⁹; 12 травня 1991 р. – виголошення промови на конференції “Жінки у боротьбі за волю України”, м. Стрий, Львівська обл.¹⁰⁰; 7 липня 1991 р. – виголошення промови під час мітингу-реквієму з нагоди 84-ї річниці від дати народження О.Гасина, с. Конюхів, Стрийський р-н, Львівська обл.¹⁰¹ (дати взяті зі спогадів, тому потребуватимуть подальшого уточнення. – *В.О.*). У той же час Зіновій Красівський не полишив праці щодо відродження УГКЦ. Ще 1988 р. він перебував у складі делегації УГКЦ, яка мала зустріч із представниками Ватикану в Москві, “... майже цілодобово разом зі своїм тюремним другом о. Ярославом Лесівим <...> їздили по всій Галичині, піднімаючи людей до праці”¹⁰². Допомігав закладати “Гошівський жіночий монастир, що неподалік його родинного села Витвиця, давав гроші, опікувався його будівництвом, навіть будучи тяжко хворим”¹⁰³. Окрім вищесказаного, З.Красівський постійно й посильно клопотався проблемами побратимів. А ще – безперервно листувався, влаштовував зустрічі, настановляв, спонукав до подвижництва заради України.

Зіновій Красівський дочекався проголошення незалежності України. Здавалося б, мета, за яку він боровся все життя, урешті-решт здійснилася. Але не для З.Красівського. Він усвідомлював, що Акт проголошення незалежності України – то тільки декларація. Справжня незалежність можлива за умови важкої праці з розбудовування в політичній, економічній, духовній та культурній сферах. В одній зі своїх останніх публікацій З.Красівський закликав: “... Треба починати роботу спочатку. Очищатися самому, оздоровлювати свої сім’ї, виховувати дітей <...> Будемо надіятися, що <...> врешті-решт, ми здобудемо самостійну державу і заживемо в ній людьми”¹⁰⁴. А слова, мовлені ним 20 липня 1991 р. на творчому вечорі в місті Миколаїв Львівської області, є актуальними й понині: “Ми повинні кожний у собі відродитися, набрати в собі снаги і починати вже від сьогодні працювати на Самостійну Україну. Незалежно від того, чи ви будете цях забивати, чи підлогу мити, чи що, але треба на неї працювати, а не про неї говорити. Бо ми стекли тими словесами, тою вербальністю, ми стікаємо й виходимо на світ Божий – порожні”¹⁰⁵. 20 вересня 1991 р. з надіями на світле майбутнє України З.Красівський відійшов у вічність.

Упродовж нетривалого життєвого шляху Зіновій Красівський ніколи не зраджував своїх переконань. Україна, її незалежність повсякчас залишалися для нього незмінними ідеалами й цінностями. Він ні на мить не припиняв національно-визвольної борні. На відміну від представників ОУН в еміграції, які могли діяти без огляду на переслідування й репресії з боку держави, український націоналістичний чин З.Красівського – то повсякденний подвиг, пов’язаний з ризиком для себе, сім’ї, родини та оточення. Незважаючи на гіркі особисті втрати, Зіновій

Красівський не зневірювався, як чимало інших, не опускав рук. Він до останнього подиху виконував першу й основну заповідь українського націоналіста: “Здобудеш Українську Державу або загинеш у боротьбі за неї”.

1. Реабілітовані історією : у 27 т., у 2 кн. Кн. 1 : Івано-Франківська область / упоряд., авт. передм. Л. Вардзарук. – Івано-Франківськ : Місто-НВ, 2004. – С. 930; Encyclopedia of Ukraine. Vol. II : G–K / edited by Volodymyr Kubijovič. – University of Toronto Press, 1988. – P. 657–658.
2. Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) [та ін.]. – К. : Наук. думка, 2008. – Т. 5 : Кон-Кю. – 2008. – С. 296; Рух опору в Україні: 1960–1990 : енциклопедичний довідник / передм. Осипа Зінкевича, Олеся Обертаса. – К. : Смолоскип, 2010. – С. 350–352.
3. Українська літературна енциклопедія : у 5 т. / редкол.: І. О. Дзеверін (відп. ред.) [та ін.]. – К. : “Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 1995. – Т. 3 : К–Н. – С. 48.
4. Островський В. Формування українського націоналістичного світогляду Зіновія Красівського / Валерій Островський // Мандрівець. – 2010. – № 2. – С. 38–45; Островський В. Роль Зіновія Красівського в діяльності Українського Національного Фронту / Валерій Островський // Галичина. – 2010. – № 17. – С. 191–201; Островський В. “Невольницькі” дієвиави Зіновія Красівського в мемуарних та усноісторичних інтерпретаціях / Валерій Островський // Мандрівець. – 2011. – № 3. – С. 29–39.
5. Зайцев Ю. Український національний фронт у русі опору 60-х років / Юрій Зайцев // Воля і Батьківщина. – 1995. – № 1. – С. 5–22; Зайцев Ю. Ідея і чин Українського національного фронту / Юрій Зайцев // Воля і Батьківщина. – 1997. – № 2. – С. 26–35; Зайцев Ю. Український Національний Фронт у боротьбі за волю України / Юрій Зайцев // Воля і Батьківщина. – 2007. – № 1–2. – С. 19–57; Український Національний Фронт : дослідження, документи, матеріали / упоряд. М. В. Дубас, Ю. Д. Зайцев. – Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2000. – 680 с.
6. Баран В. К. Україна після Сталіна : нарис історії 1953–1985 рр. / В. К. Баран. – Львів : Свобода, 1992. – 124 с.
7. Данилюк Ю. З. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.) / Ю. З. Данилюк, О. Г. Бажан. – К. : Рідний край, 2000. – 616 с.
8. Касьянов Г. Незгодні : Українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х років / Георгій Касьянов. – К. : Либідь, 1995. – 224 с.
9. Русначенко А. М. Національно-визвольний рух в Україні : середина 1950-х – початок 1990-х років / Анатолій Русначенко. – К. : Вид-во ім. Олени Теліги, 1998. – 720 с.
10. Якібчук М. В. Творчість Зеновія Красівського та Ярослава Лесіва: дискурс національної ідентичності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філолог. наук : спец. 10.01.01 “Українська література” / М. В. Якібчук – Львів, 2010. – 20 с.
11. Островський В. Формування українського націоналістичного світогляду Зіновія Красівського... – С. 39.
12. Нькоторыи села Галицкой Руси, изъ матеріяловъ собранныхъ Венед. М. Площинскимъ... // Литературный сборникъ издаваемый Галицко-рускою Матицею, 1870. – Львовъ : Въ книгопечатнѣ Ставропигійского Института, [1870]. – С. 68–70.
13. Островський В. Формування українського націоналістичного світогляду Зіновія Красівського... – С. 39.
14. Там само.
15. Красівський З. Невольницькі плачі / Зіновій Красівський. – Брюссель : Література і мистецтво, 1984. – С. 121.
16. Там само.
17. Юсип Д. Зіновій Красівський. Сторінками життя і творчості / Дмитро Юсип. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 1999. – С. 26.
18. Архів управління Служби безпеки України в Івано-Франківській області (АУ СБУ Івано-Франківської обл.), спр. 7536П, т. 3, арк. 277–278.
19. Постанови III Великого Збору ОУН–Бандери // Україна в Другій світовій війні у документах : зб. німецьких архівних матеріалів (1942–1943). Т. 3 / упоряд. В. М. Косика. – Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України ; Львів. держ. ун-т ім. І. Франка ; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, 1999. – С. 268.
20. Програмові засади УПА // Сергійчук В. ОУН-УПА в роки війни : нові документи і матеріали / В. Сергійчук. – К. : Дніпро, 1996. – С. 313–316.
21. АУ СБУ Івано-Франківської обл., т. 3, арк. 27.
22. Там само.

23. Красівський З. Невольницькі плачі... – С. 122; Красівський З. Невольницькі плачі [Машинопис] / Зіновій Красівський // Експозиція музею ім. З. Красівського, с. Витвиця, Долинський район, Івано-Франківська область. – Стрий, 1990. – С. 129.
24. Мостепан Я. Зеновій Красівський (1929–1991) / Яків Мостепан // Визвольний шлях. – 2001. – Кн. 9. – С. 73.
25. Красівський З. Невольницькі плачі / Зіновій Красівський. – Брюссель : Література і мистецтво, 1984. – С. 122–123.
26. Островський В. Формування українського націоналістичного світогляду Зіновія Красівського... – С. 42–43.
27. АУ СБУ Івано-Франківської обл., т. 3, арк. 278.
28. Красівський З. Невольницькі плачі / Зіновій Красівський. – Брюссель : Література і мистецтво, 1984. – 144 с.; Перегук двох над безвістю : [Листування укр. політ'язня з членом Міжнар. Амністії] / упоряд. та прим.: Л. Маринович, М. Маринович. – Х. : ІНАРТ, 1995. – 153 с.; Красівський З. Владимирський централ / Зіновій Красівський // Українські проблеми. – 1991. – № 2. – С. 13–47.
29. Там само.
30. Заливаха О. Зіновій Красівський у моєму житті / Опанас Заливаха // Реабілітовані історією : у 27 т., у 2 кн. Кн. 1 : Івано-Франківська область / упоряд., авт. передм. Л. Вардзарук. – Івано-Франківськ : Місто-НВ, 2004. – С. 271.
31. Островський В. Роль Зіновія Красівського в діяльності Українського Національного Фронту... – С. 197–178.
32. Панчук М. Від УВО–ОУН до УНФ : єдність і спадкоємність українського націоналістичного підпілля / Мирослав Панчук // Український Національний Фронт : дослідження, документи, матеріали / упоряд. М. В. Дубас, Ю. Д. Зайцев. – Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2000. – С. 5–13.
33. АУ СБУ Івано-Франківської обл., т. 10, арк. 299–305.
34. Там само, арк. 301.
35. Там само, арк. 300.
36. АУ СБУ Івано-Франківської обл., т. 3, арк. 379.
37. АУ СБУ Івано-Франківської обл., т. 10, арк. 301.
38. Там само.
39. Там само, арк. 305.
40. Там само.
41. Вирок Верховного Суду УРСР у справі Д. Квецка, З.Красівського, Я. Лесіва, В. Кулінина і М. Дяка // Український Національний Фронт : дослідження, документи, матеріали / упоряд. М. В. Дубас, Ю. Д. Зайцев. – Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2000. – С. 399.
42. Островський В. “Невольницькі” дієвіяви Зіновія Красівського в мемуарних та усноісторичних інтерпретаціях... – С. 38.
43. Там само. – С. 34.
44. Красівський З. Невольницькі плачі / Зіновій Красівський. – Брюссель : Література і мистецтво, 1984. – С. 11, 73, 92–93.
45. Там само. – С. 96–111.
46. Там само. – С. 52, 63, 68, 69, 71, 72, 77, 78, 83, 87, 112, 113.
47. Якібчук М. В. Творчість Зеновія Красівського та Ярослава Лесіва: дискурс національної ідентичності... – С. 5.
48. Красівський З. Невольницькі плачі / Зіновій Красівський. – Брюссель : Література і мистецтво, 1984. – С. 46, 56, 66, 115, 116, 117.
49. Коваль Р. “Ми вистояли!” 12 листопада Зеновію Красівському виповнилося би 80 років / Роман Коваль // Незборима нація. – 2009. – Чис. 11 (265). – Листопад. – С. 1.
50. Відкритий лист Голові КДБ при Раді Міністрів СРСР Ю. В. Андропову від гр. України Йосипа Терелі // Український правозахисний рух : документи й матеріали київської Української Громадської Групи Сприяння виконанню Гельсінських Угод / передм. А. Зваруна ; упоряд. О. Зінкевич. – Торонто ; Балтимор : Укр. вид-во “Смолоскип” ім. В. Симоненка, 1978. – С. 235–256.
51. Островський В. “Невольницькі” дієвіяви Зіновія Красівського в мемуарних та усноісторичних інтерпретаціях... – С. 35–36.
52. Там само.
53. Там само. – С. 36.
54. Заява Красівського Зіновія Михайловича (Львівська область, Стрийський район, с. Моршин, вул. Миру, 11, кв. 3) // Українська Гельсінська Група. 1978–1982 : документи і матеріали / упоряд. і

- зред. Осип Зінкевич. – Торонто ; Балтимор : Укр. вид-во “Смолоскип” ім. В. Симоненка, 1983. – С. 350–351.
55. Там само. – С. 351.
56. Там само.
57. Островський В. “Невольницькі” дієвіяви Зіновія Красівського в мемуарних та усноісторичних інтерпретаціях... – С. 36–37.
58. Красівський З. М. [Текст] // Українська Гельсінська Спілка у спогадах і документах / упоряд. і головред. Олесь Шевченко. – К. : Ярославів Вал, 2012. – С. 598.
59. Там само.
60. Державний архів Служби безпеки України (ДА СБ України), ф. 16, оп. 14 (1990 р.), спр. 8, арк. 177–178.
61. Там само.
62. Там само.
63. Там само, арк. 228–229.
64. ДА СБ України, спр. 5, арк. 33–34.
65. Чернявська-Набока І. Потрібна нова УГС? / І. Чернявська-Набока // Українська Гельсінська Спілка у спогадах і документах / упоряд. і головред. Олесь Шевченко. – К. : Ярославів Вал, 2012. – С. 138.
66. ДА СБ України, спр. 8, арк. 176–177.
67. Там само.
68. Лук’яненко Л. До історії Української Гельсінської Спілки / Л. Лук’яненко // Українська Гельсінська Спілка у спогадах і документах / упоряд. і головред. Олесь Шевченко. – К. : Ярославів Вал, 2012. – С. 17.
69. Там само. – С. 17, 22; ДА СБ України, спр. 5, арк. 33.
70. Горбаль М. Попри все, ми йшли уперед / М. Горбаль // Українська Гельсінська Спілка у спогадах і документах / упоряд. і головред. Олесь Шевченко. – К. : Ярославів Вал, 2012. – С. 168.
71. Лук’яненко Л. До історії Української Гельсінської Спілки... – С. 17.
72. ДА СБ України, спр. 8, арк. 229–230.
73. Лук’яненко Л. До історії Української Гельсінської Спілки... – С. 17.
74. Горохівський Л. Діяльність УГС на Тернопільщині / Л. Горохівський // Українська Гельсінська Спілка у спогадах і документах / упоряд. і головред. Олесь Шевченко. – К. : Ярославів Вал, 2012. – С. 211.
75. Марусик П. Тернистим шляхом до рідного дому / П. Марусик // Українська Гельсінська Спілка у спогадах і документах / упоряд. і головред. Олесь Шевченко. – К. : Ярославів Вал, 2012. – С. 240, 250.
76. ДА СБ України, спр. 8, арк. 177.
77. Там само, арк. 228–232.
78. Там само, спр. 5, арк. 34.
79. Лук’яненко Л. До історії Української Гельсінської Спілки... – С. 30–31.
80. Там само. – С. 49–50.
81. Інтерв’ю із Зеленчуком М. Ю., 1924 р. нар., с. Зелена, Надвірнянський р-н, Івано-Франківська обл. Запис 06.03.2010, м. Івано-Франківськ, інтерв’юер Островський В. В. / В. В. Островський // Особистий архів В. В. Островського. Суспільно-політична діяльність Зіновія Красівського.
82. Інтерв’ю з Меленем М. О., 1929 р. нар., с. Фалиш, Стрийський р-н, Львівська обл. Запис 03.02.2000, м. Моршин, Львівська обл., інтерв’юер Овсієнко В. В. [Електронний ресурс] / В. В. Овсієнко // Харківська правозахисна група. Дисидентський рух в Україні. – Режим доступу : <http://archive.khpg.org/index.php?id=1131630150>.
83. Інтерв’ю із Зеленчуком М. Ю. ...
84. Політичні партії в Україні / редкол. М. М. Рябець (голова) [та ін.]. – К. : Центральна виборча комісія, 2001. – С. 43.
85. Красівський З. “Перекидаємо живий міст” [Виступ на Установчому Зборі Об’єднання “Державна Самостійність України” (ДСУ) 08. 04. 1990] / Зіновій Красівський // Визвольний шлях. – 1990. – Кн. 9. – С. 1069.
86. Рух опору в Україні : 1960–1990 : енциклопедичний довідник... – С. 281–282.
87. Мандрик М. Стрийщина: шлях до волі / Михайло Мандрик. – Стрий : Просвіта ; Щедрик, 1998. – С. 357.
88. Заграва. – 1991. – № 1. – 20 квіт. – 8 с.
89. Українські проблеми. Політичний журнал. – 1991. – Ч. 1. – 98 с.
90. Український політичний дайджест. Огляд преси. Додаток до журналу “Українські проблеми”. – 1991. – № 1. – Січень – червень. – 92 с.

91. Бойко О. Д. Україна в 1985–1991 рр.: основні тенденції суспільно-політичного розвитку : монографія / О. Д. Бойко. – К. : ІПіЕНД, 2002. – С. 174.
92. Магас М. Нам пора для України жити! Щоденник націоналіста про громадсько-політичне та культурно-духовне життя краю / Микола Магас // Хвилі Стрия : Сторінки з історії культури та національно-визвольного руху; Сучасне літ.-мист. життя. – Стрий : Щедрик, 1995. – С. 178.
93. Там само. – С. 180.
94. Там само. – С. 182.
95. Мандрик М. Стрийщина: шлях до волі... – С. 384–385.
96. Магас М. Нам пора для України жити! Щоденник націоналіста про громадсько-політичне та культурно-духовне життя краю... – С. 184.
97. Там само.
98. Там само.
99. Українські політичні в'язні і крах більшовицької імперії / упоряд. Іван Губка. – Львів : Українські технології, 2001. – С. 181.
100. Ханас З. Б. Нариси з історії жіночого руху Стрийщини / Зеновія Ханас. – Стрий : Укрпол, 2007. – С. 198.
101. Магас М. Нам пора для України жити! Щоденник націоналіста про громадсько-політичне та культурно-духовне життя краю... – С. 186.
102. Липовецький С. Він мав дух без кайданів / Святослав Липовецький // Шлях перемоги. – 2008. – № 48. – С. 7.
103. Інтерв'ю з Ковалем Р. М., 1959 р. нар., м. Горлівка, Донецька обл. Запис 18.02.2010, м. Київ, інтерв'юєр Островський В. В. / В. В. Островський // Особистий архів В. В. Островського. Суспільно-політична діяльність Зіновія Красівського.
104. Красівський З. Становище України в сучасному світі / З. Красівський // Українські проблеми. Політичний журнал. – 1991. – Ч. 1. – С. 14.
105. Красівський З. Виступ на творчому вечорі в м. Миколаєві Львівської області (20 липня 1991 р.) / З. Красівський // Жага і терпіння. Зеновій Красівський у долі українського народу / упоряд. Р. Коваль, В. Рог. – К. : Діокор, 2005. – С. 175.

Публикация рассматривает основные проявления общественно-политической деятельности представителя украинского националистического движения: повстанца, диссидента, правозащитника, борца за легализацию Украинской греко-католической церкви; политосужденного, политика и литератора Зиновия Красивского (1929–1991). Впервые систематизированные разнообразные исторические источники: архивные материалы, свидетельства очевидцев, исследования ученых реконструируют факты участия и оценивают вклад З.Красивского в историю украинского национализма.

Ключевые слова: *Зиновий Красивський, український націоналізм, українська націоналістическа ідеологія, націоналістическа діяльність, Організація українських націоналістів, українське національно-освободительне рухання.*

The article deals with the problem of investigation of the main manifestations of social and political activity of the representative of the Ukrainian nationalistic movement: insurgent, dissident, human rights activist, fighter for Ukrainian Greek Catholic church legalization, political prisoner; man of letters Zinovyi Krasivskiy (1929–1991). For the first time the multiaspect historical sources were used such as archive documents, attestations of eyewitnesses, research groundworks that reconstruct the facts of Z.Krasivskiy participation and role in the history of the Ukrainian nationalistic rank (activity).

Keywords: *Zinovyi Krasivskiy, Ukrainian nationalism, Ukrainian nationalistic ideology, nationalistic rank (activity), The Organisation of Ukrainian Nationalists, the Ukrainian national and liberation movement.*